

Katrín Júlíusdóttir

Bitterzoet

Vertaald door Willemien Werkman

DE FONTEIN

Eerste druk augustus 2026

Dit is deel 1 in de serie Dossier Reykjavík.

Oorspronkelijke titel *Dead Sweet*

Oorspronkelijke uitgever Orenda Books 2023 (UK), originally published in Icelandic as *Sykur* by Veröld, 2020

Copyright © Katrín Júlíusdóttir 2020, Engelse vertaling © Quentin Bates 2023

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2026 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht
Vertaling Willemien Werkman

Omslagontwerp Het Omslag Atelier

Omslagillustratie © Haraldur Guðjónsson

Opmaak binnenwerk Crius Group

ISBN 978 90 261 8075 0

ISBN e-book 978 90 261 8076 7

ISBN luisterboek 978 90 261 8077 4

NUR 332

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan.

Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.

Proloog

Mijn hoofd lijkt te ontploffen en mijn lichaam voelt zo zwaar dat ik geen vinger kan optillen. Zou het vanwege het water zijn? De golven slaan over me heen. Het zout brandt. Mijn achterhoofd rust op een gladde, koude steen. Ik voel mijn lijf nauwelijks, het gevoel trekt eruit weg. Hopelijk komt er iemand, ik lijk het zelf niet te kunnen oplossen. Ik kan niet opstaan. Ik weet niet hoelang ik hier al ben. Het voelt als een eeuwigheid, maar misschien is het maar een kwartiertje. Ben ik de hele tijd wakker geweest? Waarschijnlijk is het mijn verdiende loon. Ben niet altijd aardig geweest tegen de mensen om mij heen, al is alles eigenlijk altijd goed gegaan in mijn leven. Mama! Zij moet mij wel gaan bellen. Ze checkt altijd even voor het slapengaan. Ze maakt zich altijd zorgen om mij. Waarschijnlijk uit oude gewoonte. Soms weet ik niet of zij mij wil beschermen tegen de wereld of de wereld tegen mij. Ik hoop dat iemand mij hier ziet. Ik hoor een vliegtuig. Als een straaljager in de verte. De zee spoelt over mij heen en ik kan mij niet bewegen. Zo voelt het dus om geen regie te hebben. Om tussen leven en dood te zweven. Te weten dat er iets ernstig mis is met je lichaam, maar niet weten wat en er niets aan kunnen doen. De warme plek op mijn achterhoofd moet een buil zijn. Misschien is er wel bloed. De klap was zo hard. Echt keihard. En toen volgden de schoppen. Hoeveel waren het

er eigenlijk? Ik moet hiervandaan en het rechtzetten. Ik heb vaak de woede van anderen opgeroepen. Maar nog nooit zó. Deze woede was bovennatuurlijk. Vol haat.

Ik heb het gevoel dat het licht aan de hemel afneemt. En dat is niet omdat de zon verdwijnt, maar het leven. Mijn leven.

Erla was vroeg opgestaan na een slapeloze nacht. Toch had ze bij het ontwaken een wonderlijke rust gevoeld. Een rust waar ze lang naar op zoek was geweest. Ze had dit feest maandenlang voorbereid. Óttar was de liefde van haar leven. De man met wie ze de rest van haar jaren wilde delen. Hij was vriendelijk, sterk en invloedrijk en ze had haar vriendinnen verteld dat zij haar alfaman gevonden had. Hij werkte hard, was wat egocentrisch, maar tegelijkertijd was hij zo fascinerend. Hij gaf haar prachtige cadeaus, opende deuren voor haar en stuurde bloemen naar haar werk. Alles volgens het boekje. Haar vriendinnen waren dol op hem en ze voelde soms een beetje jaloezie bij hen. Niet direct vanwege hem, maar vanwege het leven dat zij leidden. Ze woonden niet samen, maar waren elk weekend bij elkaar. Meestal in bed, als ze niet de hele wereld over reisden. Er was geen restaurant in de stad waar ze niet hadden gegeten. Ze werden voor alle culturele evenementen, openingen en premières uitgenodigd.

Het waren avontuurlijke achttien maanden geweest. Elke maand had Erla gevoeld hoe haar liefde voor Óttar sterker werd. Ze was nu zevenendertig jaar en voelde dat ze klaar was voor de volgende stap. Het was een volkomen nieuw gevoel. In haar jeugd had ze ernaar verlangd om zelf een gezin te stichten – moeder, vader en kinderen. Iets wat ze

zelf nooit had gehad. Toen verdween dat verlangen en genoot Erla van haar leven met vrienden en een droombaan. Maar met Óttar veranderde er iets. Misschien was het een cliché, maar het leven ís soms ook een cliché en Erla was begonnen de tijd te vrezen. Hoe snel die voorbijvloog.

Nu zou Óttar zijn vijftigste verjaardag vieren, eindelijk was het zover. Het was een mooie donderdag in juli en het weer kon niet beter. Hij dacht dat hij op weg was naar een kleine barbecue, met behalve Erla zijn moeder en zijn zus. Ze had tegen hem gezegd dat het een gezellige avond zou worden met alle vrouwen in zijn leven. Hij werd om halfzeven verwacht en er mocht niets verkeerd gaan. Hij had niets vermoed toen ze elkaar de vorige dag hadden gezien. Niets.

‘Ik zet de pannenkoeken op de feesttafel in de kamer!’ riep Þrúður, Óttars moeder. Þrúður was een slanke vrouw. Ze leek op een bepaalde manier op Erla; ze hadden allebei een gemiddelde lengte, met smalle heupen en een bredere borstkas dan de meeste vrouwen. De moeder van Erla zei vaak tegen haar dat ze daar trots op moest zijn, omdat het betekende dat haar voormoeders hard hadden gewerkt voor hun bestaan in de stormen van Þingeyri. ‘Hardwerkende vrouwen hebben ruimte nodig voor hun longen!’ had ze vrolijk geroepen. Erla glimlachte bij de herinnering. Þrúður droeg haar grijzende haar meestal in een onopvallende paardenstaart, soms stak ze het op in een mooie knot. Ze droeg weinig make-up, want haar huid was nogal donker, maar ze had altijd lippenstift op. Ze gebruikte drie kleuren, voor elke gelegenheid een andere. Vandaag was het de donkerrode kleur. Als ze die gebruikte stond er veel op het spel. En vandaag was het een grote dag, want haar enige zoon had een grote verjaardag.

Erla had een cateraar ingehuurd voor het eten. Er was een mooie tafel neergezet, met bloemen versierd. Het thema was een Amerikaanse barbecue, met allemaal leuke kleine gerechten. Óttar was dol op echt Amerikaans barbecuevoedsel. Er was veel werk gestoken in het samenstellen van de feesttafel en het eten, zodat zijn lievelingsgerechten mooi vooraan stonden opgesteld en de gasten niet de hele avond hoefden te baden in barbecuesaus. Ze had tegen zijn moeder gezegd dat ze niets hoefde te doen. Þrúður was niettemin verschenen met die stapel opgerolde gesuikerde pannenkoeken. Erla keek naar de tafel en zag de stapel in de bruine vuurvaste schaal. Hij tekende zich af alsof er een flatgebouw was neergezet in het oude centrum van Reykjavík. Ze had de schaal tussen de kleine burgertjes en de mooie witte schaal met kleine, fijne schoteltjes met Mac&Cheese geplaatst. ‘Fantastisch, bedankt!’ zei Erla en ze lachte naar haar met een glimlach die niet oprecht was. Ze besloot de kok te vragen om de schaal later ergens anders neer te zetten, als Þrúður even niet oplette. Ze had een hekel aan die gesuikerde pannenkoeken. Die verdomde pannenkoeken van haar.

Ze had al snel ontdekt dat Óttar heel erg zijn best deed om zich van zijn gunstigste kant te laten zien aan zijn moeder. Ze vond dat altijd een beetje vals. Alsof hij voor haar de volmaakte liefhebbende zoon speelde. Þrúður had hem en zijn zus alleen opgevoed. Ze hadden het nooit over zijn vader, die naar het buitenland was vertrokken toen ze kleine kinderen waren en nooit was teruggekeerd. Óttar had haar verteld dat Þrúður een paar weken naar hem had gezocht. Iedereen had gebeld die ze kende. Hotels over de hele wereld had gebeld. Onophoudelijk had gehuild.

Op een ochtend werd hij wakker en was alles anders. Zijn moeder had zitten wachten met havermout en gesuikerde pannenkoeken, mooi aangekleed en met een nieuwe glimlach op haar gezicht. Met die glimlach verdween zijn vader uit hun leven. Er werd nooit meer over hem gesproken. Die glimlach bleef bij hen en Erla zag Óttar vaak gebruikmaken van diezelfde lach in de contacten met zijn moeder.

Stefanía, Óttars zus, klopte zachtjes op de voordeur en liep naar binnen. ‘Hoi! Mama? Erla? Sorry dat ik zo laat ben. Ik dacht dat ze me nooit zouden laten gaan. Er was idioot veel te doen op het werk. Iedereen wil met dit mooie weer iets planten en ze willen allemaal advies.’ Þrúður straalde en zei tegen haar dat ze zich geen zorgen moest maken. De kok had gekookt en zij had gesuikerde pannenkoeken gemaakt, dus voor alles was gezorgd. Onder andere omstandigheden was Erla misschien beledigd geweest dat Þrúður niets had gezegd over al het werk dat Erla in de organisatie van het feest had gestopt. Maar vandaag kon het haar niets schelen.

Zij drieën hadden hun eigen kleine wereld, waarin ieder van hen haar rol had. De band tussen de moeder en haar kinderen was oprecht. Ze hingen sterk aan elkaar en waren closer dan de meeste mensen die Erla kende. De relatie die Óttar en Stefanía, die twee jaar ouder was, hadden was net als die met zijn moeder. Het was alsof zijn zus zich voortdurend zorgen om hem maakte en een oogje op hem wilde houden. Stefanía was een groot raadsel voor Erla. Ze woonde alleen en voelde zich het beste in de kwekerij waar zij werkte als hovenier. Ze was een bijzonder mooie vrouw. Met dik, donker haar tot halverwege haar rug en groene, amandelvormige ogen. Ze was gemiddeld van lengte en fijner gebouwd dan haar moeder. Ze droeg het liefst een

spijkerbroek en een hoodie, maar voor deze dag had ze een kleurrijke nauwe broek aangetrokken, met een witte blouse waarin haar figuur goed uitkwam en die haar natuurlijke schoonheid accentueerde. Ze gedroeg zich vrijer en lachte meer dan Þrúður en Óttar. Erla benijdde haar daarom, want Stefanía leek heel tevreden met zichzelf en de kleine wereld die zij om zich heen had gecreëerd, ze veroordeelde niemand en verdedigde vaak anderen over wie kwaad werd gesproken in gesprekken waar zij bij was, door erop te wijzen dat in iedereen wel iets goeds zat. Erla vond dat een mooie eigenschap.

Het liep tegen zessen en de gasten begonnen binnen te druppelen. Ze had Óttars collega's bij het ministerie uitgenodigd, zijn golfvrienden, zijn vriendinnen en oude vrienden. Ze had behoorlijk ver teruggezocht om jeugdvrienden te vinden, om hem te verrassen. Het was een lastige zoektocht geweest, want hoewel iedereen zich hem herinnerde, leken de meeste relaties nooit erg diep te zijn geweest. Þrúður had geprobeerd het uit haar hoofd te praten om zo ver terug te zoeken en zei dat ze zich tot de mensen moest beperken met wie hij nu omging. Maar Erla had zich er niet van af laten brengen. Twee oude studiegenoten van de Handelsschool hadden besloten te komen. Ze kwamen samen en leken niet echt te weten wat ze hier aan het doen waren. Ze stelden zich op bij een raam en keken nieuwsgierig naar de andere aanwezigen. Onder andere omstandigheden had Erla geprobeerd met hen te praten om erachter te komen hoe Óttar in zijn jongere jaren was geweest, maar vandaag lukte dat niet, want ze moest aan zoveel dingen denken. Tot op zekere hoogte was ze blij dat Þrúður zich met de mensen van de catering was gaan bemoeien.

De tijd kroop langzaam voorbij en Erla keek door een soort mist naar de gasten die gespannen op de jarige job wachtten. Om halfzeven was Óttar er nog niet. Stefanía vroeg de secretaris-generaal van het ministerie of haar broer had moeten overwerken, maar ze kreeg te horen dat hij hem vandaag niet had gezien. Eigenlijk bleek niemand op het werk hem die dag te hebben gezien, maar omdat er weinig mensen waren vanwege de zomervakantie was dat misschien niet zo raar.

De secretaris-generaal heette Helgi en hij en Óttar waren goede vrienden. Helgi was een ervaren ambtenaar en werd door alle politieke lagen heen gewaardeerd. Hij had gewerkt met ministers van de meeste partijen, waarbij hij altijd blij had gegeven van een groot vakmanschap en eerlijkheid. Óttar had Erla verteld dat Helgi erover dacht te stoppen met werken en hij leek interesse te hebben in zijn positie. Zij twijfelde er niet aan dat hij de baan zou krijgen als hij dat wilde. Hij wond iedereen om zijn vinger.

De gasten begonnen ongeduldig te worden, want er hing een verrukkelijke etensgeur in het huis, maar niemand durfde de heerlijke gerechten aan te raken, want het feest kon niet beginnen voordat de eregast aanwezig was. Stefanía probeerde Óttar een paar maal te bellen, maar hij nam zijn telefoon niet op. Erla voelde medelijdende blikken van de gasten op zich gericht: die arme vrouw, die heeft dat allemaal geregeld. Sommigen hadden besloten champagne te gaan drinken na een halfuur wachten. Guðrún, haar vriendin, kwam naar haar toe met een blik waaruit zoveel mededogen sprak dat Erla besloot niet met haar te willen praten. Ze kon het gewoon niet en trok zich terug in de badkamer naast Óttars slaapkamer.

Rond een uur of negen begonnen de gasten een voor een te vertrekken. Guðrún bood aan om te blijven en haar te helpen met opruimen, maar Erla zette een overtuigende glimlach op en zei dat ze haar de volgende dag zou bellen en haar tot in detail zou vertellen over de woedende preek die Óttar van haar zou krijgen. Erla had haar gezicht in de plooi gehouden tot de mensen van het ministerie, die duidelijk vastbesloten waren de avond goed te benutten, in hun taxi's waren gestapt die hen naar hun volgende hotspot zouden brengen, Andvari. Þrúður ruimde haar pannenkoeken op terwijl ze zich verontschuldigde voor haar zoon, met haar welbekende glimlach. 'Hij moest vast werken, Erla. Je weet hoe hij is.'

Toen Erla eindelijk alleen was, ging ze verdoofd op de bank zitten en keek naar de prachtige Amerikaanse barbecue die er nu uitzag als het treurige samenraapsel dat het was. Rauw eten dat in vet dreef, opgemaakt als verfijnde Franse liflafjes. Wat had ze wel niet gedacht? Ze keek uit het raam van Óttars mooie woning in Skuggahverfi in het centrum, trok haar knieën op tot onder haar kin en begon te huilen. Hoe had dit in hemelsnaam kunnen gebeuren?

Garðar was doodmoe van de eisen van de begrotingsafdeling om nog meer bezuinigingen door te voeren binnen de politie. Wat wilden ze dat hij nog meer deed? De auto's verkopen en zijn mensen op rolschaatsen naar een melding sturen? Hij had de vorige dag nog een bericht ontvangen waarin hem erop werd gewezen dat als het zo doorging het geld dat voor een jaar was bestemd al in oktober op zou zijn. Hem wachtte weer een lange dag waarin hij alle mogelijkheden op nog meer kortingen zou moeten uitpluizen. Hij was al heel lang bij de politie. Hij was jong begonnen en had zich opgewerkt tot hoofd van de recherche in de hoofdstad. Soms verlangde hij ernaar te stoppen, maar hij zag niet wat de arbeidsmarkt hem nog te bieden had op zijn leeftijd. Nog acht jaar tot zijn pensioen.

Garðar stond op het punt om zijn eerste koffie van de dag te gaan halen toen Unnar zijn deur opentrok en hem higgend en puffend meedeelde dat toeristen een man hadden gevonden die bewegingloos op het strand ten oosten van Stokkseyri lag. Japanners die een helikoptervlucht maakten hadden de man zien liggen toen ze naar het oosten vlogen om de Eyjafjallajökull te zien. Het helikopterbedrijf had de politie gebeld. 'De plaatselijke politie is er een kwartier geleden aangekomen en belde direct om assistentie. Ze maken zich klaar en vertrekken dan naar het oosten.' Garðar

trok zijn jasje aan en zei tegen Unnar dat die de patholoog-anatoom moest bellen.

Garðar zette de zwaailichten aan, zodat ze sneller de stad uit konden komen. De enige andere auto's op de snelweg waren bussen en huurauto's. De toeristenstroom was de afgelopen jaren enorm toegenomen en nu, in juli, wemelde het overal van de toeristen. Garðar was eigenlijk wel blij met die vele toeristen, maar alleen in zijn vrije tijd. Ze brachten leven in het land en hij moest denken aan toen hij Gunnhildur net had leren kennen en hij alleen maar kon kiezen uit drie peperdure restaurants in de stad om haar mee naartoe te nemen. Nu was er een restaurant op elke straathoek en ze waren nog te betalen ook.

Ze waren net bij Þrengsli aangekomen toen ze over de mobilfoon te horen kregen dat er een ambulance en twee politieauto's uit de omgeving aanwezig waren, naast een auto die direct uit de stad was vertrokken; de patholoog-anatoom was ook onderweg en hij was nu ter hoogte van koffiehuis Litla. Garðar hoopte dat het om een eenzijdig ongeval ging, zodat het onderzoek snel zou verlopen; ze hadden veel zaken op te lossen en bovendien stond het weekend voor de deur, waarin er meer gemotoriseerde politie aanwezig moest zijn om de veiligheid op de wegen en in de stad te garanderen.

Het lijk was van een man. Hij lag blootsvoets op zijn rug op de stenen langs de kust. Hij was drijfnat. Garðar had nog geen informatie over hoelang hij daar gelegen had. Het strand bij Eyrarbakki en Stokkseyri was populair bij toeristen, die er graag stopten om foto's te maken. Het strand was mooi en de zee strekte zich uit zo ver als het oog kon zien. Garðar herinnerde zich een moment uit zijn jeugd

daar op het strand, met zijn vader die naar de zee wees en tegen hem zei dat als je rechtdoor voer, je vanaf daar bij de Zuidpool uitkwam. Garðar hield van die herinnering en dacht aan zijn vader, die altijd veel tijd met hem had doorgebracht en hem had meegenomen op vele tochten door het land.

De politieagenten die als eerste ter plekke waren geweest, zeiden dat ze het lichaam niet hadden aangeraakt maar hadden besloten om op hen te wachten. ‘We achten het onwaarschijnlijk dat het om een toerist gaat, want die zien we weinig in pak in deze contreien. Ze komen hier ook niet zo vaak. Ze staan voornamelijk foto’s te maken ten westen van het stadje.’

Garðar kon het gezicht van de man niet zien. Hij zag donker haar en een doornat overhemd met manchetten aan de mouwen. Zijn colbertje lag keurig opgevouwen hoger op het strand.

Unnar was net begonnen met foto’s maken van het lijk en de omgeving toen hij zijn camera liet zakken en naar Garðar riep dat hij de man herkende.

‘Weet je ook hoe hij heet?’ riep Garðar terug.

‘Nee, ik ben er niet zeker van, maar ik heb hem eerder gezien.’

Garðar liep moeizaam naar hem toe over de stenen en schrok zich een ongeluk toen hij zag wie het was. Hij herkende Óttar Karlsson meteen. Óttar, of de vos zoals hij vaak werd genoemd, werkte op het ministerie van Financiën en beheerde het onroerend goed van het land. Ze hadden elkaar de afgelopen tijd een paar keer ontmoet, want Óttar bereidde de verkoop voor van het oude politiebureau aan de Hverfisgata aan een of andere buitenlandse hotelketen.

Hij was een charmante, knappe man die erom bekendstond dat hij altijd zijn zin kreeg.

‘Het ziet er naar uit dat dit een ongeluk is, hè?’ mompelde Unnar en hij ging verder met foto’s maken. Garðar keek nadenkend naar de omgeving en het levenloze lichaam van Óttar voor hij antwoord gaf. ‘We mogen nooit ergens van uitgaan. We moeten afwachten wat de patholoog zegt. Ik zie dat hij is gearriveerd.’

Sigurdís

Ik schrik op van het geluid van iets wat op de bovenverdieping op de grond valt en breekt. Het huis is van hout en ik heb het gevoel dat de zoldering boven mijn hoofd instort. Ik spring op, sta geschrokken midden in de kamer en wrijf in mijn ogen. Dan begint het lawaai opnieuw. Het is niet de eerste keer dat ik wakker schrik van lawaai door hem. Dat is al zo zolang ik mij herinner. Stomme vent. Ik sluip de trap op. De knoop in mijn maag zit er weer. De knoop waarmee ik lijk te zijn geboren, want ik weet niet anders dan dat die er zit. Soms is het of die oude metgezel mij kracht geeft. Maar meestal niet. Meestal verlamt hij mij van angst. Nu voel ik echter vooral woede en spanning. Misschien heeft mama hem eindelijk uitgeschakeld. Dat hoop ik maar. Ik kan me niet voorstellen dat ik nog eens naar boven ga en mijn moeder zie, met een opgezet gezicht van het huilen en een gemaakte glimlach die mij vertelt dat alles in orde is en dat ik weer naar beneden moet gaan en moet gaan slapen. Denkt mama echt dat dat mogelijk is!? We wonen in een fucking houten huis! Waarom neemt ze ons niet gewoon mee en maakt ze zich uit de voeten? Waarom redt ze ons niet gewoon hieruit en begint ze niet opnieuw zonder hem?

Ze zijn niet op de gang boven. Ik loop zachtjes de kamer in en hoor hoe mijn moeder wordt neergeslagen. Ik hoor het schrille gepiep van de zware tafel die over de vloer

schuift als mijn moeder ertegenaan wordt gegooid. De geluiden zijn al te bekend. In de eetkamer zie ik mijn moeder, opgerold tegen een tafelpoot. Haar gezicht is opgezwollen van het huilen en de klappen. De smeerlap staat over haar heen gebogen en is begonnen tegen haar te schreeuwen. 'Ja, verstop je maar, teef. Je bent een stom stuk vreten en een waardeloze nietsnut!' Hij lijkt scheldwoorden te gebruiken om zichzelf op te peppen en hij grijpt mama nu vast en sleept haar onder de tafel vandaan. Mama ziet mij en probeert op te staan. Hij staat nog met zijn rug naar mij toe en schopt haar met al zijn kracht in haar buik.

Ik houd het niet meer. Ik ren erheen, spring op zijn rug, houd mijn linkerarm om zijn hoofd, voor zijn ogen, en sla hem zonder ophouden met mijn rechterhand. In de opwindning gooit hij mij van zich af, zodat ik tegen de muur achter hem terechtkom en vervolgens op de grond in elkaar zak.

'Stop, papa, stop!' gilt mijn kleine broertje, die in de deuropening staat. Klein, in zijn pyjamaatje met lachende mannetjes erop, vliegt hij zijn vader aan, die tegen hem schreeuwt dat zijn moeder krankzinnig is en dat hij haar tot de orde moet roepen. Dat hij zichzelf alleen maar tegen haar verdedigt. Als mijn broertje niet ophoudt verandert hij van toon en schreeuwt hij: 'Jullie zijn allebei precies als zij! Volstrekt hopeloos!'

Nu is het genoeg, ik wil hier weg. Ik wil mijn kleine broertje meenemen en weggaan uit dit huis. Ik probeer op te staan, maar ik kan niets met mijn rechterbeen, het is vast gebroken. Hulpeloos kijk ik toe hoe hij mijn broertje van zich af trekt. Zijn kleine lichaam is als een blaadje in zijn handen. Dan slaat hij hem met zijn hoofd tegen de rand van de tafel. 'Einar! Einar!' gil ik en ik hoor de angst in

mijn eigen stem. Hij antwoordt niet. Hij ligt bewegingloos op de grond.

Dan zie ik bloed uit zijn hoofd stromen over de planken van de vloer, in mijn richting. Ik voel de pijn in mijn been niet meer en ren naar hem toe. Hij wordt niet wakker. Hij wordt niet wakker! 'Je hebt hem vermoord, klootzak! Je eigen zoon!' gil ik naar papa. Mama staat erbij als in trance en laat zich dan op de bank vallen. 'Je liet hem je zoon vermoorden, mama!' Papa loopt de kamer uit en even later hoor ik de voordeur achter hem dichtvallen.

‘Vorig jaar ben ik met een paar vriendinnen naar een zomerhuis gegaan. Ze wilden dat we allemaal een sapkuur deden en vonden het een goed idee als we elkaar steunden door met zijn allen naar het zomerhuis van de ouders van Dóra te gaan en tijdens de kuur wat te relaxen. De eerste ochtend werd ik om een uur of zes wakker; ik ging naar buiten en zat op de mooie bank die Dóra’s ouders langs het smalle betonnen pad hadden gezet. Aan de andere kant van het pad was een grasveldje dat lang niet was onderhouden. Vol paardenbloemen en ander onkruid dat ik, als stadskind, niet ken, maar waarvan ik wel weet dat het niet thuishoort in een goed onderhouden gazon. Ik droomde een beetje weg en voelde de wereld trager worden terwijl ik toekeek hoe de wind de planten zachtjes bewoog en hoe de insecten heen en weer vlogen. Toen zag ik voor de eerste keer een langpootmug buiten in de natuur. Hij was wat aan het rondvliegen tussen de paardenbloemen en toen besepte ik dat dit zijn natuurlijke omgeving moest zijn, en niet de muren in huis waarop ik zulke beesten meestal zag. Ik had me namelijk vaak afgevraagd wat de relatie was tussen langpootmuggen en huismuren. Het kon toch niet de bedoeling zijn dat ze hun hele leven eenzaam tegen een muur hingen?’

Sigurdís zat voorlopig voor de laatste keer bij Þorgeir, de psycholoog. Zij mocht hem graag, hij oefende geen druk

op haar uit, gaf haar alle tijd en leek goed tegen zwijgen te kunnen, waar Sigurdís blij om was. Verder was hij echt het prototype van een psycholoog: slank, een beetje gebogen, een grijze baard en snor, en meestal gekleed in een ribfluwelen broek, een geruit hemd en een donkerblauwe trui. Dat beeld werd afgemaakt door de manier waarop hij soms naar haar keek, over zijn bril heen. Ja, ze was erg op hem gesteld geraakt.

‘Wat is er met langpootmuggen dat jou zo interesseert, Sigurdís?’

Ze was naar hem toe gestuurd nadat ze een halfjaar geleden een jongeman had aangevallen die zijn vriendin op een nacht in het centrum in elkaar had geslagen. Sigurdís herinnerde zich dat ze hem niet kon loslaten en hem te lang met haar ene arm in een wurggreep had gehouden en hem met haar andere arm had geslagen, met alle kracht die zij in zich had. Het was haar zwart voor de ogen geworden en ze had naar zijn vriendin geschreeuwd dat ze moest vluchten. Haar collega kon haar uiteindelijk van de man af trekken, die na afloop wel wat blauwe plekken had. Haar meerderen bij de politie hadden besloten haar naar een psycholoog te sturen. Ze hadden waarschijnlijk te veel medelijden met haar om haar te ontslaan en werden nog steeds geplaagd door schuldgevoel.

‘Ik voelde mij gewoon soms als een langpootmug op een muur van een huis. Eenzaam tussen de mensen en een beetje “out of place”.

‘Voel je je nu ook zo?’ vroeg Þorgeir, en hij richtte zijn vriendelijke ogen op haar over zijn bril heen, die altijd een beetje scheef op zijn neus stond.

Sigurdís besloot hem een opgewekt antwoord te geven,

zodat hij er niet van zou terugkomen dat zij zou stoppen. ‘Nee, niet meer, of in ieder geval niet vaak.’ Ze vertelde hem niet de volledige waarheid, want ze voelde zich nog vaak zo. Ze was dankbaar voor haar uren met Þorgeir en ze was er met een open mind heen gegaan, want ze besepte heel goed dat ze gebukt ging onder de nodige bagage, die ze maar met moeite kwijtraakte. En hoewel die sessies haar tot op zekere hoogte hadden geholpen, betwijfelde ze of de wonden ooit zouden helen. Ze had zich er op de een of andere wonderlijke wijze bij neergelegd en besloten dat het haar weg was om net zo sterk terug te komen en door te gaan, wat er ook gebeurde.

Ze dacht er regelmatig over na of Einar op zijn vader zou zijn gesprongen als hij haar dat niet had zien doen. Als zij niet eerst boven op hem gesprongen was en hij haar niet van zich af had gegooid en haar been had gebroken. Had Einar hem dan ook besprongen? Ze waren close en ze was het gewend hem te beschermen. Vond hij dat zij er recht op had dat hij haar te hulp schoot? Als zij niet had geprobeerd om de held uit te hangen... als, als, als. Al die ‘als’en’ konden je helemaal gek maken. Sigurdís wist dat heel goed, maar ze kon zich niet losmaken van die eindeloze afwegingen, ook al wist ze heus wel dat het niet haar schuld was. Einar had altijd opgekeken naar zijn zus en ze wist dat hij haar vertrouwde. Hij had nooit eerder op die manier het initiatief genomen; hij had altijd braaf achter zijn zus aan getrippeld, of ze nu het huis verliet of zich in haar kamer opsloot, waar ze voor hem zong of hem mooie verhalen vertelde tot hij in slaap viel.

Þorgeir had haar eraan herinnerd dat zij, net als Einar, een kind was geweest, al was ze toen al vijftien jaar. Een

kind dat niets kon doen aan de gebeurtenissen van die nacht. Sigurdís beseftte dat heel goed en als haar vriendinnen of Halla haar daarop wezen, zei ze altijd luchtig dat het zonde was om een goed schuldcomplex aan je voorbij te laten gaan. Ze vond het gewoon niet gemakkelijk om die steeds terugkerende gedachten aan die avond kwijt te raken, al was het veertien jaar geleden. Einar had het overleefd, maar hij was zes weken slapend gehouden, hij had een schedelbreuk en zijn hersenen waren enorm opgezwollen. Zij zou het nooit kunnen vergeten. Ze had zichzelf beloofd dat als hij zou ontwaken en in leven bleef, hun vader nooit meer in zijn buurt zou mogen komen, en ze was van plan het allemaal goed te maken voor Einar. Zij wilde er zelf voor zorgen dat hij een veilig en liefdevol leven zou krijgen. Ze kon dat van haar moeder niet verwachten. Sigurdís had zich daar tot nu toe goed aan gehouden en had veel steun gehad van Halla, de zus van hun moeder. Hun lieve Halla.

Hun vader was uiteindelijk gearresteerd en veroordeeld voor mishandeling en poging tot doodslag; hij zat vier jaar in de gevangenis. Toen hij werd vrijgelaten verdween hij naar het buitenland, want niemand was bereid hem zeventien jaar huiselijk geweld te vergeven dat zo ver was gegaan dat hij bijna zijn zoon had gedood. En dat wist hij.

Hun moeder had een zenuwinzinking gekregen en was opgenomen op een psychiatrische afdeling, waar ze een vaste gast zou blijven. Het was dus de taak van Sigurdís en haar tante Halla om bij Einar te zijn. Sigurdís weigerde hem alleen te laten en zat tien dagen lang met haar heen in het gips te dommelen op een stoel in het ziekenhuis, voordat de moeder van Dóra, haar vriendin, haar mee naar huis nam, waar ze zes maanden woonde. Ze was woedend geweest

op haar moeder, omdat ze geen hulp had gezocht of eerder bij hem weg was gegaan, of íéts had gedaan, wat dan ook, om te proberen dit te voorkomen. In plaats daarvan was ze verstijfd. Zij en Sigurdís hadden daarna nauwelijks nog met elkaar gesproken, ze hadden alleen inhoudsloze woorden uitgewisseld. Haar moeder had tegen haar gezegd dat haar vader haar en haar broertje nooit eerder met een vinger had aangeraakt – wat ook klopte. ‘Maar hij sloeg jou wél, zo hard als hij kon, dus het was slechts een kwestie van tijd,’ had Sigurdís geroepen, waarna ze de deur achter zich had dichtgesmeten.

Toen Einar was ontwaakt en aan zijn revalidatie kon beginnen, werd hij samen met Sigurdís ondergebracht bij Halla. Hun moeder herstelde nooit volledig en men vond het het beste als zij bij Halla zouden blijven, die goed voor hen zorgde en als een moeder voor Einar was. Halla was boos op zichzelf omdat ze niet meer had gedaan om haar zuster uit dit huwelijk te krijgen. Ze had geleidelijk aan begrepen wat er aan de hand was, maar wist niet hoe erg het in werkelijkheid was. Haar zus was een meester in dingen verbergen en alles weg te lachen. Halla was ook boos op allerlei anderen die hadden kunnen ingrijpen. Zij had net als Sigurdís last van het ‘als’-syndroom.

De telefoon ging en Sigurdís zag dat het Dóra was. ‘Hoe ging het bij Þorgeir? Was hij bereid je te laten gaan?’ Ze antwoordde dat alles volgens het boekje was gegaan en dat deze sukkel nu weer helemaal vrij was. ‘Praat niet zo over jezelf. Je bent een heerlijk mens dat door geboorte in afschuwelijke omstandigheden is terechtgekomen. Helemaal niet gek als er iets achterblijft in je ziel na wat jij hebt meegemaakt. Zullen we vanavond afspreken? Ik word gek op

mijn werk en moet even praten.' Sigurdís zei dat dat prima was en dat ze later die dag nog van zich zou laten horen.

Dóra had naast haar gestaan als een rots in de branding, vanaf dat ze kleine meisjes waren. De situatie thuis had ertoe geleid dat Sigurdís liever niet thuis was. Ze was een vrolijk, impulsief kind dat veel vrienden had en dat haar best deed om ergens anders dan thuis te kunnen eten en slapen. Ze haatte het om haar moeder te horen huilen. Ze haatte het om haar een gemaakte glimlach te zien opzetten als ze haar vroeg waarom ze niet bij hem wegging. En ze haatte het om in zijn buurt te zijn. Op haar vlucht weg van huis kwam ze erachter dat haar thuis abnormaal was, niet zij. Bij andere mensen thuis kon je samen televisiekijken en lachen zonder bang te hoeven zijn voor wat er later op de avond zou gebeuren. Bij andere mensen thuis deden de vaders ook hun taken in huis. Ze deden de afwas en streelden hun vrouw liefdevol over de wang. Zoiets zag zij thuis nooit, behalve de zeldzame keren dat er gasten waren. De situatie was verslechterd toen haar moeder zwanger was van Einar en werd ondraaglijk toen hij was geboren.

De klasgenoten en vriendinnen van Sigurdís hadden een schema bedacht om er voor haar te zijn toen Einar in het ziekenhuis lag. Ze waren bij haar, letten op dat zij iets at en lieten haar bij zich uithuilen. Ze zorgden ervoor dat ze haar verstand niet verloor. De moeder van Dóra was met haar meegegaan naar de getuigenverhoren en de rechtszaal. Nadat haar vader was veroordeeld gingen ze met haar een burger eten en een film kijken, om haar op te vrolijken. En dat deden ze nog altijd. Sigurdís had soms het gevoel dat ze nog steeds een schema hadden om te garanderen dat zij bij zinnen bleef. Dat werkte haar een beetje op de zenuwen,

maar toch was ze hun dankbaar. Ze hoefden het niet te blijven doen en hadden het meisje met al die problemen links kunnen laten liggen, maar dat deden ze niet. Want ze hielden echt van haar en lieten dat zien door hun daden. Zij was dol op die meiden en ze wist dat deze periode hen voor eeuwig met elkaar zou verbinden.

De laatste dag dat ze te laat op haar werk kwam door een afspraak met Þorgeir was bijna aangebroken en ze keek ernaar uit. Hopelijk zullen mijn collega's ophouden met doen alsof ik een zielenpoot ben, dacht Sigurdís. De jongere collega's hadden alles te horen gekregen van de oudere, over haar verleden na dat incident in het centrum. Hoe de hoofdcommissaris – destijds de functie van haar vader – zijn vrouw en zijn dochter had geslagen en zijn zoon bijna had vermoord. Ze hadden ook te horen gekregen dat ze nog altijd woede koesterde jegens haar vader en dat ze die op die jongeman had botgevierd. Sigurdís had vaak bij zichzelf geglimlacht over deze televisiepsychologie en ze had het gevoel gehad dat ze in een programma van Dr. Phil was terechtgekomen.

De vechtlustige vriend was niet vervolgd en zij evenmin. Waarschijnlijk tot vreugde van iedereen, behalve van zijn vriendin. Sigurdís hoopte maar dat zij bij hem was weggegaan, al vond ze het niet waarschijnlijk. Een ding vergaten die oude collega's van haar vader vast te vertellen als ze haar psyche doorlichtten in de koffiekamer, en dat was dat Halla met hen had gesproken toen haar moeder zwanger was van Einar en had verteld dat hij haar sloeg, en dat ze niets hadden gedaan. Letterlijk niets.

Sigurdís was aangekomen op het politiebureau aan de Hverfisgata en rekende op een dag papierwerk in het ge-

zelschap van Garðar. Haar was medegeedeeld dat ze er nog niet klaar voor was om weer normale diensten te draaien. ‘Jee, wat is dit onvoorstelbaar saai,’ had ze de vorige dag tegen Garðar gezegd toen ze de mappen opstapelde om ze na een dag werken op te ruimen. Hij had naar haar gekeken met die vaderlijke blik in zijn ogen, die zei: Ik weet wat het beste voor je is, en had tegen haar gezegd dat ze nu maar eens vroeg naar huis moest gaan en zich moest ontspannen. Ervan genieten dat ze jong was en iets leuks gaan doen. Sigurdís had altijd het gevoel dat ze naar haar keken als iemand die maar net was komen kijken op het werk, hoewel ze al zomerdiensten draaide sinds ze eenentwintig was, en dat was acht jaar geleden.

Garðar en nog enkelen uit het team hadden haar en haar broer door de jaren heen onder hun hoede genomen en haar werk gegeven voor de zomer, nadat ze haar school had afgemaakt. Sigurdís was nooit van plan geweest om bij de politie te gaan werken, maar die zomer verlangde ze ernaar om iets te doen, om mensen te helpen, vrouwen en kinderen, via haar werk bij de politie. Misschien voelde ze ook de behoefte om te begrijpen waarom niemand iets had gedaan nadat Halla de collega’s van haar vader had verteld dat hij zijn vrouw sloeg. Misschien wilde ze op die manier proberen zich ervan te verzekeren dat zo iets niet weer zou gebeuren.

Twee jaar na haar eerste vakantiebaan bij de politie stoppte ze met haar studie geschiedenis en schreef ze zich in op de politieacademie. Die had ze met glans doorlopen. Ze had sindsdien ‘op straat’ gewerkt, tot ze tijdens een van die diensten zo enorm uit haar slof was geschoten. Sigurdís dacht bij zichzelf dat ze eigenlijk niet zo’n groot schuld-

gevoel hoefde te hebben, want die kerel had het verdiend, maar ze besepte ook dat als ze echt zulke idioten van de straat wilde hebben, ze het volgens de regels van de wet moest doen. Daarom was ze bereid geweest om open te staan voor de bezoeken aan Þorgeir en hulp te zoeken, zodat ze zichzelf in zulke omstandigheden in de hand kon houden. Diep vanbinnen verlangde ze er ook naar de steen in haar maag kwijt te raken, net als de eenzaamheid die ze zo vaak voelde. Ze wilde zich helemaal niet voelen als een langpootmug op de muur.